Попуњава ученик:

Назив школе _____

Седиште школе _____

Образовни профил **Економски техничар**

Име и презиме ученика _____

Датум одржавања испита _____

МАТУРСКИ ИСПИТ

ИСПИТ ЗА ПРОВЕРУ СТРУЧНО–ТЕОРИЈСКИХ ЗНАЊА

- КЉУЧ -

Попуњава испитна комисија

СКАЛА ЗА ПРЕВОЂЕЊЕ БОДОВА У УСПЕХ	
Постигнут број бодова	**Успех**
до 50	недовољан (1)
50,5 – 63	довољан (2)
63,5 – 75	добар (3)
75,5 – 87	врло добар (4)
87,5 - 100	одличан (5)

ПОСТИГНУТ БРОЈ БОДОВА ____ / 100

ОЦЕНА _____( )

Чланови испитне комисије:

1. _____
2. _____
3. _____

Датум прегледа теста: _____

У следећим задацима заокружите број испред траженог одговора

1. Представник класичне школе економске мисли је:

   1. Алфред Маршал
   2. Милтон Фридман
   3. **Адам Смит**

   За један тачан и ниједан нетачан одговор 1 бод;
   све остало 0 бодова.

	/	1

2. БДП дефлатор је мера нивоа цена и рачуна се као

   1. **као однос номиналног БДП и реалног бруто домаћег производа пута 100**
   2. као однос реалног БДП и номиналног бруто домаћег производа пута 100
   3. као вредност производње добара и услуга израчуната према текућим ценама

   За један тачан и ниједан нетачан одговор 1 бод;
   Све остало 0 бодова.

	/	1

3. Дивиденда је.

   1. право на одређено учешће у власништву неког предузећа, а тиме и право на профит који то предузеће оствари
   2. **доходак од власништва над акцијом који се исплаћује из оствареног профита предузећа**
   3. потврда о задужености у којој су наведене обавезе зајмопримца према имаоцу обвезнице

   За један тачан и ниједан нетачан одговор 1 бод;
   Све остало 0 бодова.

	/	1

4. Привређивање је:

   1. **свесна делатност чији је циљ што боље искоришћавање ограничених добара**
   2. стално обнављање процеса производње
   3. свесно улагање у производне делатности привредног система
   4. обављање делатности искључиво у области професионалних интелектуалних услуга

   За један тачан и ниједан нетачан одговор 1 бод;
   све остало 0 бодова.

	/	1

5. Физичко или правно лице које закључује уговор о осигурању и тиме се обезбеђује од нежељеног дејства осигураних ризика је:

   1. осигуравач
   2. осигурана сума
   3. полиса осигурања
   4. **осигураник**

   За један тачан и ниједан нетачан одговор 1 бод;
   све остало 0 бодова.

	/	1

6. Према закону тражње, тражена количина се смањује са :

1. смањењем цене тог добра
2. повећањем дохотка
3. **повећањем цене тог добра**

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
све остало 0 бодова.

	/	2

7. Просечни укупни трошкови се са порастом обима производње:

1. смањују
2. расту а затим опадају
3. **смањују, достижу минимум а затим расту**

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
све остало 0 бодова.

	/	2

8. Немања је запослен као рачуновођа. Од месечне зараде 7 месеци је штедео новац како би купио нови рачунар. За Немању, новац је током 7 месеци имао функцију:

1. обрачунске јединице
2. **чувара вредности**
3. није имао функцију

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
Све остало 0 бодова.

	/	2

9. Количину расположивог новца у привреди једне државе, односно понуду новца, контролише

1. пословне банке
2. **централна банка**
3. министарство финансија

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
Све остало 0 бодова.

	/	2

10. Ако централна банка на отвореном тржишту продаје државне обвезнице

1. понуда новца расте
2. **понуда новца опада**
3. понуда новца се не мења

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
Све остало 0 бодова.

	/	2

11. У 2023. години повећани су трошкови производње у једној фабрици аутомобила због раста цена челика.
Како ће промена цене челика утицати на производњу фабрике аутомобила, проучава:

1. микроекономија
2. макроекономија
3. економија као наука, без сврставања у неку од области економије

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
Све остало 0 бодова.

	/	2

12. Посматрамо два добра. Пораст цене добра које је супститут у односу на посматрано:

1. смањује тражњу посматраног добра.
2. повећава тражњу посматраног добра.
3. не утиче на тражњу посматраног добра.

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
Све остало 0 бодова.

	/	2

13. Коефицијент ценовне еластичности тражње је једнак 1,25. Тражња је:

1. **еластична.**
2. нееластична.
3. савршено еластична.
4. савршено нееластична.

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
Све остало 0 бодова.

	/	2

14. Последица дисперзије власништва може бити пренос надлежности доношења управљачких одлука са власника на професионалне менаџере код:

1. друштва са ограниченом одговорношћу
2. акционарског друштва
3. командитног друштва
4. ортачког друштва

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
све остало 0 бодова.

	/	2

15. Залихе које се могу изразити збиром најнижих трошкова набавке и трошкова држања залиха су:

1. оптималне залихе
2. минималне залихе
3. сигналне залихе
4. некурентне залихе

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
све остало 0 бодова.

	/	2

16. Предузеће које је произвођач спортске опреме донело је одлуку о повећању обима производње тренерки за децу за 30% у односу на претходну годину и повећању цена тренерки за децу за 20%. Предузеће је у току текуће године продало целокупну производњу тренерки за децу.

	/	2

Предузеће је због ове одлуке у текућој години у односу на претходну:

1. **повећало укупне приходе**
2. смањило укупне расходе
3. укупни приходи су остали на нивоу претходне године

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
све остало 0 бодова.

17. Марко је власник пекаре „Хлеб и пецива“. Ради заједно са супругом и два радника. Производе различите пекарске производе и испоручују их у две трговинске радње, „Код комшије“ и „Јутро“. Пекара „Хлеб и пецива“ је:

	/	2

1. **производно предузеће**
2. трговинско предузеће
3. финансијско предузеће
4. трговинско и производно предузеће

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
све остало 0 бодова.

18. Са повећањем обима производње, гранични трошкови:

	/	2

1. расту.
2. опадају.
3. **опадају, достижу минимум па расту.**
4. су константни.

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
све остало 0 бодова.

19. Према делатности складишта се деле на:

	/	2

1. затворена и отворена складишта
2. **складишта производних и складишта трговинских предузећа**
3. централна и приручна складишта
4. класична складишта и дистрибутивне центре

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
све остало 0 бодова.

20. Стање на конту Добављачи у земљи представља:

	/	2

1. **извор средстава предузећа**
2. извор сопствениих пословних средстава предузећа
3. новац на текућем рачуну
4. средство предузећа

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
све остало 0 бодова.

21. Набавна вредност продате робе представља за трговинско привредно друштво:

	/	2

1. приход
2. средство
3. извор средстава
4. **расход**

За један тачан и ниједан нетачан одговор 2 бода;
све остало 0 бодова.

22. Анализом рада трговинског предузећа на велико уочено је повећање обима промета робе. На основу тога менаџмент предузећа је донео одлуку о набавци савременије механизације за складиште.

	/	3

Ова набавка довешће до повећања:

1. рентабилности
2. **продуктивности**
3. економичности

За један тачан и ниједан нетачан одговор 3 бода;
све остало 0 бодова.

23. На почетку пословне године предузеће „Сунце“ је остварило промет робе од 3.000.000,00 динара. Просечне залихе робе су биле 150.000,00 динара. На крају године дошло је до повећања промета робе за 10%, а просечне залихе робе су се повећале за 15%.

	/	3

Простор за рад

$K_{0=}$ 3.000.000:150.000=20

3.000.000*10%=300.000 3.000.000+300.000=3.300.000
150.000*15%=22.500 150.000+22.500=172.500

$K_{0=}$ 3.300.000:172.500=19,13

На основу датих података може се закључити да се коефицијент обрта робе у предузећу „Сунце“ на крају пословне године, у односу на почетак године:

1. **смањио**
2. повећао
3. остао исти

За један тачан и ниједан нетачан одговор 3 бода;
све остало 0 бодова.

24. За обим производње од 26 јединица производа, просечни варијабилни трошкови су минимални и износе 12,67. Гранични трошкови за обим производње од 26 јединица су:

	/	3

1. већи од 12,67
2. **<u>једнаки 12,67</u>**
3. мањи од 12,67
4. непознати, недостају подаци за утврђивање граничних трошкова

За један тачан и ниједан нетачан одговор 3 бода;
Све остало 0 бодова.

У следећим задацима заокружите бројеве испред тражених одговора

25. Елементи предузећа, поред средстава за производњу и радног колектива, су:

	/	2

1. **<u>Организација</u>**
2. Функције предузећа
3. Менаџмент
4. **<u>Резултати пословања</u>**
5. Стејкхолдери

За два тачна и ниједан нетачан одговор 2 бода;
Све остало 0 бодова.

26. У привредном друштву резултат пословања може бити:

	/	2

1. мањак
2. приход
3. вишак
4. **<u>губитак</u>**
5. **<u>добитак</u>**

За два тачна и ниједан нетачан одговор 2 бода;
Све остало 0 бодова.

27. ПД “Беотекс” Ариље је остварило приходе од продаје дечије одеће у износу од 1.000.000,00 динара. Трошкови куповине машина износе 250.000,00 дин.,пропуштени приходи од камата износе 50.000,00 дин., трошкови утрошене енергије износе 50.000,00 дин.,трошкови куповине сировина су 100.000,00 дин., плате радника 250.000,00 дин., пропуштена плата власника износи 100.000,00 дин.,пропуштени приход закупа износи 50.000,00 дин.

	/	4

Простор за рад.

Рачунодовствени профит: укупан приход - експлицитни трошкови;
1.000.000,00 - (250.000,00 +50.000,00 +100.000,00 + 250.000,00) = 1.000.000,00 - 650.000,00 = 350.000,00 динара
Економски профит: укупан приход - експлицитни тошкови - имплицитни трошкови;
1.000.000,00 - 650.000,00 - (50.000,00 + 100.000,00 + 50.000,00) = 150.000,00

На основу анализе свих трошкова заокружити тачне исказе:

1. економски профит је остварен у износу од 150.000 динара
2. економски профит је остварен у износу од 600.000 динара
3. економски профит је остварен у износу од 350.000 динара
4. рачуноводствени профит је остварен у износу од 350.000 динара
5. рачуноводствени профит је остварен у износу од 200.000 динара
6. рачуноводствени профит је остварен у износу од 850.000 динара

За два тачна и ниједан нетачан одговор 4 бода;
За један тачан и ниједан нетачан 2 бода
све остало 0 бодова.

Допуните следеће реченице и табеле

28. Бруто домаћи производ по глави становника (БДП) добија се **када се остварена вредност бруто домаћег производа (БДП) подели са бројем становника једне земље.**

	/	1

За тачан одговор 1 бод;
Све остало 0 бодова.

29. Агрегатна тражња за малинама из Србије је на страном тржишту у 2022. години повећана за 20%. при чему је донета је одлука о повећању укупног извоза овог воћа.

	/	2

Део економске науке која проучава агрегатне економске величине, назива се **макроекономија.**

За тачан одговор 2 бода;
Све остало 0 бодова.

30. Осигурање од ризика који могу наступити на превозном средству назива се **каско** осигурање, а осигурање робе која се превози назива се **карго** осигурање.

	/	2

За два тачна и ниједан нетачан одговор 2 бода;
за један тачан и ниједан нетачан одговор 1 бод;
све остало 0 бодова

31. У току израде финансијског извештаја за текућу годину директор финансија Мирко Шкорић тражио је од рачуновође Аните Анђелковић део финансијског извештаја који приказује успешност пословања предузећа, односно остварене приходе, расходе и резултат пословања на крају текуће године.

	/	2

Анита Анђелковић је директору Мирку Шкорићу проследила на увид **биланс успеха** за текућу годину.

За тачан одговор 2 бода;
Све остало 0 бодова

32. Прочитајте наредне исказе који се односе на благајну. Затим испред сваке тврдње уписати слово Т ако је тачна, а слово Н ако је нетачна.

	/	3

Н благајна су све уплате, исплате готовог новца у предузећу.
Т благајничко пословање обухвата чување, уплате, исплате готовог новца у предузећу
Т благајна је место или одељење у предузећу где се врше уплате, исплате готовог новца

За три тачна одговора и ниједан нетачан 3 бода;
За два тачна одговора и ниједан нетачан 2 бода;
За један тачан одговор и ниједан нетачан 1 бод;
Све остало 0 бодова

33. У привредном друштву „Чоколенд" Параћин, због промене цена на тржишту, 16. 05. донета је одлука о повећању продајне цене чоколаде „Најлепше жеље“ 200г са 240 на 250 динара по комаду. Стање по попису у магацину велепродаје је 40 комада чоколаде.

	/	4

Извршити потребна књижења на аналитичкој робној картици.

132/05 Чоколада „Најлепше жеље“ 200г (ЧК-12) Јед. мере: комад

Датум	Темељница	Количина			Цена	Вредност		
		Улаз	Излаз	Стање		Дугује	Потражује	Салдо
01.05.	Пријемница 1	70		70	240,00	16.800,00		16.800,00
05.05.	Отпремница 5		25	45	240,00		6.000,00	10.800,00
16.05.	**Пописна листа**		**5**	**40**	**240,00**		**1.200,00**	**9.600,00**
16.05.	**Листа повећања**			**40**	**250,00**	**400,00**		**10.000,00**

За два тачна и ниједно нетачно књижење 4 бода;
За једно тачно и ниједно нетачно књижење 2 бода;
Све остало 0 бодова.

У следећим задацима сажето написати или нацртати одговор

34. Дефинисати појам тржишна моћ.

	/	2

Тржишна моћ је способност једног привредног субјекта да остварује знатан утицај на тржишну цену.

За тачан одговор 2 бода;
Све остало 0 бодова.

Уместо појма привредни субјект, признати и "једне особе или групе".

35. Део финансијског извештаја показује да су акционарима у текућој години исплаћене дивиденде у износу од 150.000,00 динара и да је примљен краткорочни кредит од банке у износу од 1.000.000,00 динара.

	/	2

Навести део финансијског извештаја који приказује улазне и излазне токове готовине предузећа, а којим су обухваћене наведене трансакције.

Одговор **извештај о токовима готовине**
(или **биланс новчаних токова** или **cash flow**)

За тачан одговор 2 бода;
све остало 0 бодова.

36. Анализирати кретање прихода, трошкова и профита конкурентног предузећа.

	/	4

количина (ком.)	**укупни трошкови (дин.)**	**укупни приходи (дин.)**	**укупни профит (дин.)**	**маргинални приход (дин.)**	**маргинални трошкови (дин.)**
0	80	0	- 80	-	-
1	90	80	- 10	80	10
2	100	160	60	80	10
3	110	240	130	80	10
4	130	320	190	80	20
5	190	400	210	80	60
6	270	480	210	80	80
7	370	560	190	80	100

Утврдити при ком обиму производње се остварује максимални профит и зашто.

Одговор:
Произвођач остварује максимални профит при обиму производње од 6 комада јер су тада маргинални трошкови и маргинални приходи једнаки.

За тачан одговор 4 бода;
све остало 0 бодова.

У следећим задацима израчунати и написати одговарајући резултат

37. У трговинском привредном друштву у току текуће године настали су следећи расходи и приходи:
Пословни приходи 12.000.000,00 динара. пословни расходи у износу 7.200.000,00; финансијски расходи у износу од 3.600.000,00 и остали расходи у износу од 1.300.000,00 динара.

	/	2

Израчунати на основу датих података врсту и износ резултата пословања трговинског привредног друштва на крају текуће године**.**

Простор за рад:

Резултат= укупни приходи – укупни расходи= **12.000.000 – (7.200.000 +3.600.000+1.300.000)= 12.000.000 – 12.100.000 = - 100.000**

Одговор: Резултат пословања које је трговинско привредно друштво остварило на крају текуће године
је **губитак** у износу од **100.000,00** динара.

За два тачна одговора уз приказан поступак рада 2 бода;
За један тачан одговор уз приказан поступак рада 1 бод;
све остало 0 бодова.

38. На тржишту је забележен пораст цене мобилних телефона за 15% што је утицало на пораст понуде мобилних телефона за 30%.

	/	3

Израчунати ценовну еластичност понуде уз приказ поступка рада и објаснити добијени резултат.

Простор за рад.

$$Es = \frac{30\%}{15\%} = 2$$

Одговор: **При свакој промени цене мобилних телефона, понуђена количина се мења за више од два пута.**

За тачан одговор уз приказан поступак рада 3 бода;
За тачно израчунат резултат и приказан поступак рада 1 бод;
све остало 0 бодова.

39. Привредно друштво „Гама" Ниш, које је у систему ПДВ-а, примило је рачун бр. 25 за купљени материјал на 419.100 динара са обрачунатим пдв-ом по посебној стопи. Рачун бр. 12 за превоз гласи на 16.800 динара са обрачунатим ПДВ -ом по општој стопи. Утовар и истовар плаћен у готову у износу од 3.000 динара. Планска набавна вредност материјала је 400.000 динара. Материјал је примљен у магацин по пријемници бр. 22.

	/	3

Саставити калкулацију за набављени материјал.

КАЛКУЛАЦИЈА

Р. б.	ЕЛЕМЕНТИ	Износ
1.	**Фактурна вредност (ФВ)**	**381.000**
2.	**ЗТН:**	
	-превоз	**14.000**
	-утовар и истовар	**3.000**
3.	**Стварна набавна вредност (СНВ)**	**398.000**
4.	**Планска набавна вредност (ПНВ)**	**400.000**
5.	**Одступање од ПНВ материјала – позитивно (снижење)**	**2.000**

Простор за обрачун:

ПДВ=419.100x10/110=38.100 **Фактурна вредност= 419.100-38.100=381.000**
ПДВ=16.800x20/120=2.800 **Превоз=16.800-2.800=14.000**

За тачан обрачун 3 бода;
Све остало 0 бодова.

	/	4

40. Стање на контима главне књиге привредног друштва „Алфа“ д.о.о. Београд и привредног друштва „Бета“ д.о.о. Нови Сад је следеће:

Главна књига ПД „Алфа“ д.о.о. Београд

132 - Роба у промету на велико	
120.000	140.000
360.000	
220.000	

1327 -Укалкулисана разлика у цени робе на велико	
	40.000
	54.000
	32.000
	- 6.000

Главна књига ПД „Бета“ д.о.о. Нови Сад

132 - Роба у промету на велико	
180.000	207.000
243.000	
405.000	

1327 -Укалкулисана разлика у цени робе на велико	
	30.000
	44.000
	76.000
	- 8.000

Утврдити које привредно друштво има већу остварену разлику у цени и за колико.

Приказати поступак рада.

Простор за рад

Остварена разлика у цени ПД „Алфа“ д.о.о. Београд:
ОРУЦ = 140.000 * 120.000 / 700.000 = 24.000

Остварена разлика у цени ПД „Бета“ д.о.о. Нови Сад:
ОРУЦ = 207.000 * 142.000 / 828.000 = 35.500

35.500 – 24.000 = 11.500

Привредно друштво **„Бета“ д.о.о. Нови Сад** има већу остварену разлику у цени за **11.500** динара.

За два тачна и ниједан нетачан одговор уз приказан поступак рада 4 бода;
За један тачан и ниједан нетачан одговор уз приказан поступак рада 2 бода;
Све остало 0 бодова.

41. Стање на контима главне књиге је следеће:

	/	4

101-Материјал		1018- Одступање од цена		511 -Трошкови материјала	
150.000 75.000	60.000	2.000	5.000	60.000	

На основу анализе стања на датим контима заокружити тачне исказе:

1. **Сразмерни део одступања за утрошени материјал износи 800 динара.**
2. Вредност залиха материјала износи 225.000,00 динара.
3. **Стварни трошак материјала износи 59.200,00 динара.**
4. Сразмерни део одступања за утрошени материјал износи 11.250 динара.
5. **Вредност залиха материјала износи 165.000,00 динара.**
6. Стварни трошак материјала износи 60.800,00 динара.

Приказати поступак рада.

Простор за рад

Вредност залиха материјала = (150.000 + 75.000) – 60.000 = 165.000 дин
Сразмерни део одступања = 60.000 * 3.000 / 225.000 = 800
Стварни трошак материјала = плански трошак – СДО = 60.000 – 800 = 59.200

За три тачна и ниједан нетачан одговор уз приказан поступак рада 4 бода;
За два тачна и ниједан нетачан одговор уз приказан поступак рада 2 бода;
За један тачан и ниједан нетачан одговор уз приказан поступак рада 1 бод;
Све остало 0 бодова.

У следећим задацима повежите и уредите појмове према захтеву

42. На левој страни су наведени делови рачуноводства по традиционалном концепту, а на десној страни одређене рачуноводствене активности. На линију испред сваке активности уписати број одговарајућег дела рачуноводства у коме се дата активност реализује. У једном делу рачуноводства може се реализовати више активности.

	/	2

1. књиговодство с финансијским извештавањем	4	састављање Извештаја о обављеној ревизији
2. рачуноводствено планирање	1	евиденција пословних промена у пословним књигама
3. рачуноводствена анализа	2	израда плана производње за пословну годину
4. рачуноводствени надзор	1	састављање биланса стања и биланса успеха
	3	анализа успешности пословања у протеклих 5 година

За пет тачних одговора и ниједан нетачан 2 бода;
Све остало 0 бодова.

43. Поред наведених пословних подручја пословне економије на празну линију у левој колони унети одговарајући број врсте пословних подручја којој припадају из десне колоне.

	/	3

2 информатика	1. функционална подручја
1 финансије	2. помоћна подручја
3 трговина	3. посебна подручја
3 саобраћај	
1 производња	
2 рачуноводство	

За 6 тачних и ниједан нетачан одговор 3 бода;
За 5 тачних и ниједан нетачан одговор 2 бода;
За 4 тачна и ниједан нетачан одговор 1 бод;
За све остало 0 бодова.

44. Хронолошким редом (од 1 до 5) поређати фазе преговарања у продаји:

	/	3

3 вођење преговора
5 праћења и извршења уговореног
1 припреме
4 завршетка преговора и закључивања уговора
2 започињање преговора

За потпуно тачан редослед 3 бода;
све остало 0 бодова.